

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

EDUGATE – večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Številka projekta: 2016-1-IT02-KA201-024294

04 Didaktično gradivo

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Vsebina

Uvod v module za usvojitev jezika	4
1.1 J 1 – Jezikovne izboljšave in presejalne dejavnosti	6
1.2 Učenje tujega jezika (TJ)	8
1.3 Komunikacija, kulturni razvoj in razvoj identitete	10
2 Fonemska zavest	11
2.1 Predstavitev	11
2.2 Opis dejavnosti.....	11
<i>A Fonološka ozaveščenost v J 1 (predlagali so jo učitelji in vzgojitelji ECEC Slovenije)</i>	12
<i>B Igranje z živalskimi zvoki za povečanje jezikovne ozaveščenosti (predlagali učitelji/vzgojitelji med srečanjem LTTA v Piacenzi)</i>	13
3 Pripovedke	15
3.1 Uvod.....	15
3.2 Opis dejavnosti.....	15
A Pripovedke v TJ: Mož iz medenjakov (predlagali so jo učitelji in vzgojitelji ECEC iz Češke) . 16	
B Pripovedke v dvojezičnem kontekstu (predlagali učitelji in vzgojitelji iz Švedske)	16
4 Naloga barvanja	17
4.1 Uvod.....	17
4.2 Opis dejavnosti.....	17
A Uporaba naloge barvanja za izboljšanje besedišča v J 1 (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC iz Piacenze, Italija)	18
B Uporaba naloge barvanja za izboljšanje razumevanja v TJ (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC iz Piacenze, Italija)	19
C Uporaba naloge barvanja za povečanje besedišča v angleščini kot TJ (predlagali latvijski učitelji in vzgojitelji ECEC)	20
D Uporaba naloge barvanja za izboljšanje razumevanja besedišča in prostorskega odnosa v angleščini kot TJ (predlagali poljski učitelji in vzgojitelji ECEC)	21
5 Ponavljanje povedi	23
5.1 Uvod.....	23
5.2 Opis dejavnosti.....	24
A Ponovitev povedi za izboljšanje besedišča v TJ (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC iz Piacenze, Italija)	26

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

B Pregledi jezikovnih sposobnosti v J 1 (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC Univerze Milano Bicocca, Italija)	27
6 Perspektivni premik	29
6.1 Uvod.....	29
6.2 Opis dejavnosti.....	29
A Sprememba perspektive v TJ: Muček in psiček sta naredila torto (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC iz Češke republike)	29
7 Izboljšanje besednih veščin	31
7.1. Uvod.....	31
7.2 Opis dejavnosti.....	31
A Izboljšanje besedišča v J 1, TJ ali v večinskem jeziku za večjezične otroke (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC iz Piacenze, Italija)	33
8 Prevajanje	35
8.1 Uvod.....	35
8.2 Opis dejavnosti.....	35
A Izboljšanje prevajalskih sposobnosti v večjezični učilnici (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC na Švedskem)	35

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Uvod v module za usvojitev jezika

V tem dokumentu predstavljamo vrsto didaktičnih metodologij za otroke, ki jih je navdihnili znanstvena literatura o enojezičnem in večjezičnem razvoju otroškega jezika in ki jih izvajajo učitelji in vzgojitelji ECEC, ki so sodelovali v projektu EDUGATE.

Dejavnosti so bile ustvarjene z namenom ponuditi praktično didaktično metodologijo za učitelje in vzgojitelje, ki delajo v dvojezičnih šolah pa tudi v večjezičnih učilnicah. Dejavnosti so namenjene utrjevanju in krepitvi jezikovnega razvoja na treh področjih: izboljšanje J 1 (prvega jezika); izpopolnjevanje tujega jezika; razvoj komunikacije.

Različne vrste didaktične metodologije so bile ustvarjene z analizo in s prilagajanjem obstoječih podatkov raziskav, da bi otrokom omogočili odlično znanje prvega jezika in/ali tujega jezika. V povezavi z večjezičnimi otroki, ki doma uporabljajo jezik, ki se razlikuje od jezika pouka v šoli, je cilj zdajšnjih dejavnosti otrokom omogočiti ohranjanje in razvijanje svojih večjezičnih veščin, spodbujanje njihovega prvega jezika (J 1) in tudi jezika večine, ki se ga govori v šoli. Prvič, nekatere dejavnosti so namenjene utrjevanju jezika J 1, druge pa so namenjene utrjevanju učnega jezika, da se otrokom omogoči boljše učenje študijskih predmetov, doseganje ciljev in ustrezno jezikovno usposobljenost za napredovanje v nadaljnjem izobraževanju. Da bi preprečili izključitev otrok, ki govorijo manjšinski jezik, zdajšnja metodologija spodbuja, da se cenijo drugi jeziki (tudi tisti, ki so manj govorjeni), in se sporoča, da je učenje jezikov zabavno ter da ima znanje več jezikov veliko vrednost.

V trenutnem projektu so imeli učitelji in vzgojitelji ECEC priložnost preizkusiti vsa didaktična gradiva in jih prilagoditi svojim potrebam. Zato za vsako metodologijo predstavljamo enega ali več primerov praktičnih predmetov, ki so si jih učitelji in vzgojitelji ECEC prilagodili in preizkusili v svojih učilnicah. Poleg tega je pomembno opozoriti, da bodo lahko vse vrste didaktične metodologije, ki jih predlagamo, učitelji/vzgojitelji še nadalje razvijali in spreminjali skladno s svojim delovnim kontekstom.

Dokument je organiziran na naslednji način: najprej bomo predstavili tri glavne module, ki veljajo za splošne cilje trenutnih vrst didaktične metodologije. Nato poročamo o sedmih didaktičnih gradivih, ki so bili navdihnjeni z znanstveno literaturo, zlasti pri raziskovanju sprejemanja jezikov in v jezikovni pedagogiki (npr. prevajanju jezikov). Vsakemu didaktičnemu gradivu smo dodali eno ali več dejavnosti, ki so jih v lokalnem kontekstu izvajali učitelji in vzgojitelji ECEC. Za vsako izmed njih vključimo starostno skupino, za katero je dejavnost primerna, in opis postopka.

Na splošno lahko dejavnosti preprosto vključimo v vzgojno-izobraževalno dnevno rutino v vrtcih in pri pouku v šolah. Nadalje upoštevajte, da se lahko vsaka metodologija uporabi za enega ali več modulov,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

odvisno od vsebine/uporabe, ki ji jo bo pripisal vsak partner. Vsak učitelj lahko tako razmisli o spremembi in prilagoditvi metodologije ne le glede na jezik, ki ga uporablja, ampak tudi glede na starost, vrsto razreda in število otrok, s katerimi dela.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

1.1 J 1 – Jezikovne izboljšave in presejalne dejavnosti

Za pridobitev ustrezne govorne kompetence v predšolskih letih sta potrebni dve osnovni jezikovni veščini: govorjenje in razumevanje. Osnovne jezikovne spretnosti vključujejo tudi sposobnost interakcije z vrstniki in odraslimi kot temeljno jezikovno znanje, ki ga je treba razvijati. Poleg tega je v tem obdobju pomembno tudi zgodnje prepoznavanje jezikovnih težav, da se lahko načrtujejo izobraževalne dejavnosti in klinične intervencije, da se podpre tiste otroke, ki kažejo znake zamude. Zdaj bomo razpravljali o jezikovnih področjih, ki so pomembna za izboljšanje J 1.

Fonologija

V zgodnjih fazah usvajanja jezika je sposobnost (postopnega) obvladovanja repertoarja zvokov določenega jezika ena najpomembnejših besednih veščin v otrokovem besednem razvoju. Zaradi tega je zelo pomembno, da učitelj dosledno razvija vaje za utrjevanje in krepitev zmožnosti razlikovanja med zvoki jezika in zmožnostjo ustvarjanja teh zvokov.

Besednjak

Razvoj bogatega in ustreznega repertoarja besedišča ne bo omogočil le razvijanja zapletenejših načinov komunikacije z vrstniki in odraslimi, ampak bo otroku omogočil tudi boljše razumevanje. To je še pomembneje takrat, ko se otrok nauči brati, saj že ima besedišče ustnih obrazcev, h katerim lahko doda pravopisne obrazce. Zato bi moral biti besednjak, ki ga predlaga učitelj, za učence spodbuden in povezan z njihovim življenjem. Upoštevati je treba razliko med:

aktivnim besediščem, to so besede, ki jih govornik redno uporablja za sporazumevanje; število besed v aktivnem leksikonu je vedno številčno manjše kot v pasivnem besedišču, in sicer pri odraslem in pri otroku;

pasivnim besediščem, to so besede, ki jih govorec ne uporablja redno za sporazumevanje, a katerih pomeni so mu znani, saj jih je že slišal. Pasivno besedišče je vedno številčno višje od aktivnega besedišča, in sicer pri odraslih in pri otroku.

Morfologija in slovnica

Morfološki in morfosintaktični vidiki jezika so osnovne veščine izdelave zapletenih besed in povedi. Zato mora učitelj pridobiti osnovno znanje slovnice svojega jezika, da bo lahko predvidel morebitne težave ali prednosti, s katerimi se bodo učenci lahko srečali med svojim razvojem. Zato je usposabljanje skladenjskih kompetenc že od zelo zgodnje dobe ključnega pomena za doseganje ustrezne komunikacijske sposobnosti. Na splošno se zdi, da so vaje o skladnji učinkovitejše, če se pred njimi uporabi struktura (trpnik, odvisniki). Z drugimi besedami, razmišljanje bi moralo priti po tem, ko so takšne strukture že ponotranjene kot komunikativno vedenje.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Pragmatičnost

Pragmatična dimenzija (družbeno kompetentna raba jezika v kontekstu) je bistvena za učinkovito komunikacijo. Včasih lahko celo pomeni kompenzacijo težav z jezikovno obdelavo. Zato je pomembno, da učitelji cenijo učinkovito in ustrezno uporabo jezika, da se odvija komunikacija, tudi če ta vsebuje nekaj fonoloških/leksikalnih/skladenjskih napak.

Če povzamemo, v trenutnem modulu želimo vključiti didaktično metodologijo, ki bo omogočala:

- spodbujanje jezikovnega razvoja J 1 v smislu jezikovnih zvokov, besedišča, slovnice in socialne interakcije;
- oceno jezikovne sposobnosti otrok za J 1, da bi ugotovili zamudo pri doseganju značilnih mejnikov jezikovnega in komunikacijskega razvoja.

Da bi dosegli te cilje, predlagamo nekaj igrivih dejavnosti za spodbujanje in ocenjevanje osnovnih jezikovnih sposobnosti pri otrocih za J 1 in J 2 za otroke priseljencev. Spomnimo se, da učenje J 2 za otroka priseljenca, ki govori manjšinski jezik, pomeni učenje večinskega jezika, ki se govori v državi, v kateri živi, in učnega jezika.

Takšne metodologije lahko otrokom pomagajo, da vadijo svoje jezikovne sposobnosti pred uvedbo pismenosti ali – če je zamuda trajna – da se otroka napoti na servise, ki skrbijo za govorne in jezikovne motnje. Poleg tega bi lahko v večjezičnih učilnicah takšne dejavnosti zagotavljale dodatne informacije o jezikovni usposobljenosti otrok priseljencev v njihovem J 2.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

1.2 Učenje tujega jezika (TJ)

Učenje tujega jezika se nanaša na učenje jezika, ki v učnem okviru ni niti manjšinski niti večinski jezik (npr. angleščina, ki se jo uči v Italiji). Učenje drugega jezika že od zelo zgodnje starosti bi lahko imelo številne koristne učinke na otrokov kognitivni razvoj. Poznavanje (ali preprosto le biti izpostavljen drugemu jeziku) vodi do večje občutljivosti do jezikov in boljšega metajezikovnega zavedanja: številne študije so pokazale, da otroci, ki se učijo drugega jezika poleg J 1, kažejo večjo sposobnost razumevanja jezikovne strukture in njenega notranjega delovanja. Poleg tega tudi kažejo boljšo usposobljenost pri ravnanju z zvoki in besedami v primerjavi z enojezičnimi otroki.

V literaturi je učenje TJ večstopenjski proces (Cummins, 1989), zato je pri predlaganju posebne didaktične dejavnosti pomembno opazovati, v kateri fazi je otrok v svojem razvojnem procesu.

1. **Obdobje razumevanja.** Učenec ima (zmanjšan) receptivni besedni zaklad, ne zna sestaviti nobenega govornega besedila, razen nekaj kratkega ponavljanja tistega, kar je slišal. Razumevanje temelji na kontekstualnih dejavnostih. To obdobje lahko traja več mesecev ali celo let, odvisno od kakovosti in količine izpostavljenosti otroka TJ. Večina didaktičnih dejavnosti, ki jih bomo predlagali/izvajali v trenutnem modulu, lahko omogoči učencu, da preide to obdobje in začne komunicirati v novem jeziku.
2. **Prva spontana (ustna) produkcija.** Učenec ima malo receptivnega in izraznega besednega zaklada in lahko sestavi povedi iz vsaj dveh besed. Otroci bi mogoče lahko proizvedli kratke povedi, vendar ne vedno na pravi način. Didaktična gradiva, ki se uporabljajo v takšnem primeru, bi morala spodbujati ustno besedišče in utrjevanje slovnice pri razumevanju in v produkciji.
3. **Pojav govora.** Otroci lahko ustvarijo kratke povedi in so sposobni razumeti preprosta navodila ali kratke zgodbe, odgovarjati na zelo preprosta vprašanja, ponoviti in/ali dokončati povedi. Na tej stopnji lahko zanimiva didaktična dejavnost vključuje aktivno pripovedovanje zgodb z drugega vidika.
4. **Tekoči TJ:** Učenec lahko uporablja in v celoti obvlada zapletene povedi pri ustni produkciji in razumevanju. Mogoče je, da otroci pokažejo sposobnost prenosa strategij, ki so naučene v J 1, v nov jezik. V takem primeru je mogoče predlagati naloge, ki vključujejo uporabo pripovedi.

Če povzamemo, se skladno z zgoraj omenjenim postopkom pred produkcijo v učnem procesu novega jezika vedno razvijejo recepcijske veščine. Zaradi tega se mora učitelj izogibati zahtevam po pretiranem naporu pri ustni produkciji, saj lahko to učencu škodi. Poleg tega je treba v zgodnjih fazah učenja narediti učenje TJ čim bolj podobno Usvajanju J 1.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Na splošno ta perspektiva kaže na ključno vlogo jezikovnega izobraževanja v šoli za učenje tujega jezika. Pomembno je opozoriti, da je v strukturirani učni situaciji, kot je učilnica, tujemu jeziku namenjen le omejen čas. Druga težava bi bila lahko, da se kakovost vnosa zmanjša. To pomeni, da v nasprotju z naturalističnim kontekstom pridobivanja J 2 učitelj predstavlja edini jezikovni model v kontekstu TJ. Zato je otrok izpostavljen omejenemu vnosu.

Poleg tega je treba upoštevati tudi, da učitelj tujega jezika mogoče ni naravni govorec tujega jezika, vendar pa je treba poudariti, da komunikacija v TJ z drugimi učenci, ki povzročata nepopolnosti v izgovarjavi, slovnici in v besedišču, ne more zmanjšati otrokove jezikovne usposobljenosti: jezika se otrok ne uči samo s posnemanjem. Tako učenci verjetno ne bodo posnemali napak drug drugega, saj sodelujejo v lastnem postopku usvajanja.

Zato so cilji trenutnega modula:

- razumeti razvoj otrokovega jezika v smislu njegovih receptivnih in produktivnih veščin v TJ;
- spodbujati receptivne veščine v TJ, ki temeljijo na zvokih, besedah in na povedih v TJ;
- utrjevati produktivne veščine v TJ.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

1.3 Komunikacija, kulturni razvoj in razvoj identitete

Tretji modul se ukvarja z didaktično metodologijo, katere cilj je olajšati komunikacijo med otroki, ki presegajo njihov etnični/kulturni/jezikovni izvor. Upoštevajte, da lahko komunikacijske veščine pomagajo pri oblikovanju otrokove socialne identitete v družbi.

Prisotnost več kot enega jezika pri otroku pomeni sožitje več kultur. Posledično bo večjezični otrok razvil zapletenejšo identiteto. Poleg tega bi lahko prisotnost večjezičnega otroka v učilnici vplivala na celoten razred: spoznanje, da se isti predmet lahko poimenuje na drug način pri drugem sošolcu, kar bi otrokom lahko pomagalo razviti večje jezikovno in metajezikovno zavedanje. V idealnem primeru bo to otrokom še naprej pomagalo razviti sposobnost, da vidijo stvari z drugega zornega kota in razumejo različna stališča.

Zato spodbujanje J 1 otrok priseljencev mogoče ne bo koristilo le razvoju njihovega J 2, ampak bo pomagalo vsakemu otroku v učilnici, da izboljša svoje metajezikovne spretnosti (na primer učenje, da so besede nalepke in se razlikujejo v različnih jezikih) in naučiti se pozitivnega odnosa do katerega koli jezika, ki se govori v skupini.

Zato je vzdrževanje manjšinskega jezika (ali materne jezika), ki ga otrok govori v učilnici, pomembno iz več razlogov. Po eni strani je za večjezično otrokovo identiteto bistvenega pomena ohranjanje odnosov s svojo državo izvora, po drugi strani pa je za enojezične sošolce pomembno tudi to, da lahko vidijo stvari z drugega zornega kota in razvijejo strpnost do različnih pogledov, idej in tradicij.

Cilji trenutnega modula:

- ceniti kulturne vidike jezikovne raznolikosti in poudariti prispevek vsakega posameznega učenca (in njegove kulture) v razredu;
- spodbujati različne stile komuniciranja, ki lahko pripadajo različnim jezikom/kulturam, predstavljenim v učilnici, da bi se izognili težavam s komunikacijo;
- povečati občutljivost študentov o različnih jezikih.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

2 Fonemska zavest

2.1 Predstavitev

Fonetični repertoarji različnih jezikov so lahko različni glede na število in vrste fonemov. Na primer, angleščina ima 10 samoglasnikov in 21–24 soglasnikov (številke se lahko razlikujejo v različnih angleških različicah). Italijanščina ima 7 samoglasnikov in 23 soglasnikov.

Kljub tem medjezikovnim razlikam v zvočnih repertoarjih otrok v vseh jezikih že od prvih mesecev življenja naravno in brez napora usvoji materni jezik, sestavi fonetični repertoar, ki temelji na maternem jeziku (ob predpostavki, da je otrok izpostavljen le enemu jeziku). To pomeni, da ko se učimo maternega jezika, raznolikost zaznanih zvokov nezavedno razvrstimo v niz kategorij, ki so značilne za določen jezik.

V predšolskih letih se občutljivost, ki jo otroci začnejo izkazovati na zvočno strukturo jezika, imenuje fonološka zavest. Takšna sposobnost vključuje kompetenco za zaznavanje in manipuliranje zvokov v govornem jeziku, medtem ko jih ločuje od pomena (tj. če se otrok zaveda dejstva, da je beseda *gosenica* daljša od besede *vlak*, bi bil mogoče prepričan, da lahko loči besedo od njenega pomena). Zato so otroci, ki lahko zaznajo in manipulirajo zvoke v govoru, fonološko kompetentni.

Fonološka zavest se zdi še posebej ključna pri usvajanju branja in pisanja. Otroci, ki se ne zavedajo, da je govor sestavljen iz majhnih zvokov, imajo težave pri učenju branja. Sposobnost otroka, da razmišlja o jeziku, konkretno o zvokih jezika, podpira otrokovo učenje pisne kode.

Zaradi tega ima v predšolskih letih vadba fonetičnega zavedanja ključno vlogo v izobraževanju, saj je takšna sposobnost povezana s poznejšim uspehom pri branju in pisanju.

2.2 Opis dejavnosti

Zaznavanje zvokov

Uporabite računalnik za predvajanje nekaterih zvokov, kot so: telefon, aplavz, mačka. Ustvarite ali predvajajte te zvoke in pustite otroke, da jih poslušajo. Nato otroka naučite dvigniti roke, ko zasliši le določen zvok (na primer alarm).

Predvajajte ustrezen zvok; otroci naj dvignejo roke. Zdaj predstavite še en zvok (na primer zvonjenje telefona). Ko otroci slišijo ta zvok, naj otroci pustijo roke spuščene.

Otrok dvigne roko med predvajanjem določenega zvoka, medtem ko pusti roke spuščene, če se predvaja drug zvok. To ga uvede v prakso zavedanja določenega zvoka in ta zvok loči od drugega podobnega zvoka.

Uporabite nekaj jasnih zvokov (ali več, odvisno od starosti otrok), dokler otrok ne obvlada te dejavnosti. Namesto dvigovanja rok lahko otroci sodelujejo v različnih gibih, kot so dotikanje nosu, tresenje z nogo itn. (to bi morala biti igriva aktivnost). Pomembno je, da spomnimo, da je njen cilj otrokom omogočiti razlikovanje med dvema ali več podobnimi zvoki, kot jih označuje njihov vedenjski odziv.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Zaznavanje fonema

Podobna dejavnost, ki je mogoče jezikovno bolj zapletena, je igranje drugih vrst zvokov, in to jezikovnih zvokov, ki se razlikujejo glede na določeno fonetično razliko (na primer kraj artikulacije ali izražanja). Da bi to naredili, je pomembno, da v vsakem jeziku najdete niz »minimalnih besed v paru«. Kaj je minimalni par? V fonologiji so minimalni pari tisti pari besed, ki se razlikujejo le v enem fonološkem elementu, fonemu, in imajo različne pomene. Na primer: v angleščini so minimalni pari besed, ki temeljijo na izmenični uporabi p – b:

pig – big

path – bath

pug – bug

Zdaj lahko uporabite igro zaznavanja zvoka v tem novem nizu dražljajev (na primer: »Dvignite roke, ko slišite besedo, ki se začne s p«).

Opomba: Takšno nalogo lahko razširite na številne druge načine. Na primer: otroke lahko prosite, da naj besedo reproducirajo/posnemajo, preden dvignejo roke (ali ne). Lahko pa otroke naučite, da glede na različne zvoke podajo drugačen vedenjski odziv (ploskajo ali vstanejo). Spomnimo, cilj mora biti, da otroci kompetentno oblikujejo jezikovne zvoke in učitelju dokažejo, da jih znajo razlikovati. Če želite poiskati ustrezne foneme določenega jezika, si oglejte svetovalno literaturo za poučevanje določenega jezika (na primer francoske foneme).

Pomislite na zvok, ki je v jeziku še posebej težaven (na primer tisti, ki je pridobljen pozno v razvoju). Pomislite, kako bi lahko učenci razlikovali zvok od drugih potencialno podobnih zvokov v jeziku.

Upoštevajte, da se lahko ista dejavnost uporablja tudi za razrede TJ. Na primer: tukaj je izčrpen seznam zvokov minimalnih parov, ki se lahko uporabljajo za organizacijo pouka TJ v angleščini:

https://www.speech-language-therapy.com/index.php?option=com_content&view=article&id=134:mp2&catid=9:resources&Itemid=108

A Fonološka ozaveščenost v J 1 (predlagali so jo učitelji in vzgojitelji ECEC Slovenije)

Starost in skupina:

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Stari 4–6 let (4–8 otrok)

Opis:

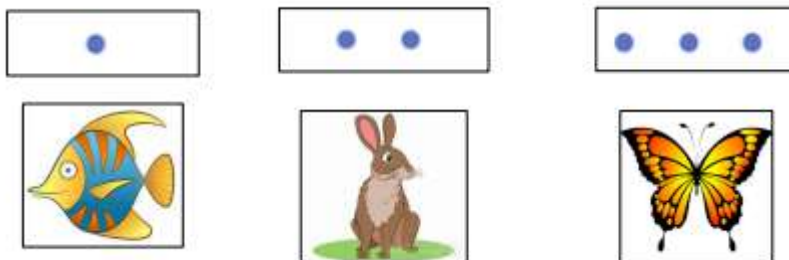
Dolžina besed: Učitelj uporablja niz različnih slik, ki prikazujejo niz besed različnih dolžin, in vsako besedo pove na glas. Otroci na vedenjski način pokažejo (skačejo, ploskajo), ali je beseda dolga ali kratka. Primeri: otroci pokažejo dolžino besede z rokami; otroci pokažejo dolžino besede s skokom (skačejo, če menijo, da je beseda dolga).

Otroci prikažejo dolžino besede z izbiro različnih predmetov; pred seboj imajo dolg in kratek predmet, na primer trakove, igrače kače, vrvi, vlakce itn. in izberejo ustrezno igračo.

Otroci, stari 4–6 let, bodo mogoče pozvani, da naj z vrvmi in s trakovi pokažejo dolžino svojih imen.

Prepoznavanje rimanih besed v TJ (angleščina): Učitelj uporablja niz slik, ki so se jih otroci naučili že prej, na primer besede za barve. Otroci sedijo v krogu, učitelj pa slike postavi na sredino kroga. Učitelj poda en ali dva primera za rimaenje besed (npr. HEAD – RED, HELLO – YELLOW). Nato učitelj reče to besedo in otroke prosi, da naj poiščejo barvo, ki se rima (QUEEN – GREEN, JACK – BLACK, NIGHT – WHITE, TRUE – BLUE).

Zaznavanje števila zlogov v J 1 in TJ (angleščina): Učitelj uporablja niz različnih slik in vsako besedo izgovori na glas. Ko učitelj izgovori vsako besedo, s ploskanjem z rokami pokaže tudi število zlogov (lahko tudi z brco noge, s tleskom s prsti, skokom itn.). Nato učitelj uporabi tri slike z eno, dvema ali s tremi pikami in jih položi na tla. Otroci izgovorijo besede, pokažejo število zlogov in slike postavijo poleg pravega števila pik.

B Igranje z živalskimi zvoki za povečanje jezikovne ozaveščenosti (predlagali učitelji/vzgojitelji med srečanjem LTTA v Piacenzi).

Starost in skupina:

Stari 4–6 let (4–8 otrok)

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Opis: Namesto igranja z besedami ali drugimi jezikovnimi povezavami otrokom pokažite video, ki predvaja različice jezikovne različice živalskih zvokov. Otroci slišijo različne jezikovne različice zvokov živali. Tako bodo seznanjeni z različnimi načini, ki jih jeziki uporabljajo za predstavljanje živalskih zvokov (npr. zvok psa v italijanščini je BAU BAU, finščini HAU HAU, angleščini WOOF in v kitajščini WANG).

Poleg tega bodo mogoče lahko otroci posredovali vedenjski odziv (ploskanje ali skakanje), ko se zaslišijo podobni jeziki (npr. zvok psa v finščini in italijanščini je podoben, ni pa podoben v angleščini ali kitajščini). Otroke priseljencev bi lahko pozvali, da naj povejo zvoke, ki jih živali delajo v svojih jezikih, in prosili njihove sošolce, da jih ponovijo. Ta dejavnost lahko postane priložnost za učitelja/vzgojitelja za pogovor o različnih načinih uporabe jezikov za izražanje iste vsebine in s tem za širjenje jezikovne zavesti pri otrocih.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

3 Pripovedke

3.1 Uvod

Pripovedke so pogoste v različnih kontekstih, kulturah in časih. Mogoče jih je razumeti kot sredstvo za posredovanje kulturno pomembnih informacij že od prvih let življenja. Po literaturi imajo otroci neko predstavo o tem, kaj je zgodba, že do 3. leta. Glede na njihovo pogostost pripovedi zagotavljajo odličen način za spodbujanje otrokovega spontanega jezika ter odražajo izrazite strukturne in jezikovne spremembe skozi kulture. Tako pripovedke ponujajo ugoden način za spodbujanje, ocenjevanje več vidikov jezikovnega razvoja pri enojezičnih otrocih ne le v J 1, ampak tudi v TJ ali J 2.

Jezikovno ustvarjanje zgodbe vključuje leksično kodiranje informacij o dogodkih, njihovih časovnih odnosih, likih, njihovih ciljih, o duševnih stanjih. Poleg tega morajo otroci sklepati, da povežejo dogodke ali like. Končno pa je pripovedovanje zgodbe družbena dejavnost, ki pripovedovalca (odraslega ali otroka) postavi v razmerje do svojega občinstva (otroci ali drugi vrstniki). Zunaj makrostrukturnih vidikov, o katerih smo pravkar pisali, pripovedovanje zgodbe vključuje tudi mikrostrukturne vidike, ki so povezani z določenimi uporabljenimi jezikovnimi strukturami (preproste povedi, podredja, povedi z zaimki).

Številni raziskovalci so uporabili metodologijo pridobivanja/produkcije pripovedi za ocenjevanje ali spodbujanje otrokovega jezika. V tej didaktični metodologiji predstavljamo dobro znano nalogo, ki je bila uporabljena v literaturi za pripravo pripovedi, ki jo je ustvarila zgodba, sestavljena iz vrste slik: Zgodba o žabi (Mayer, 1969).

3.2 Opis dejavnosti

Slikanica Zgodba o žabi ne vsebuje besed in ponuja bogat kontekst za jezikovno produkcijo. Poleg vrste dogodkov ta naloga od otrok zahteva, da skozi zgodbo sklepajo o odnosih med liki, razmišljanjih, občutkih in o motivacijah junakov.

Vzgojitelj: »Tu je zgodba o fantu, žabi in o psu. Želim, da si najprej ogledate slike, nato pa mi povejte zgodbo, ko si slike spet pogledate.«

Najprej izberite zgodbo in ustvarite serijo slik za vsak lik, dogodek itn. v zgodbi (lahko tudi prosite otroke, da vam pri tem pomagajo). Otroke prosite, da naj pregledajo slike in nato pripovedujejo zgodbo svojim sošolcem v svojih J 1, J 2 ali celo v TJ (odvisno od tega, kako dobro otroci obvladajo jezik). Obstajata dva načina, kako lahko otrok pove zgodbo. Medtem ko pripoveduje, ima vsako sliko pred seboj in slike se spreminjajo, ko se zgodba nadaljuje. Lahko pa otrok pripoveduje tudi zgodbo, ko slik ne vidi več. V prvem primeru lahko otrok po navadi vsako sliko opiše kot posamezen dogodek in ne kot del zgodbe. V drugem primeru pa lahko otrok ponovi vsebino zgodbe, vendar se ne spomni vsega. Ta drugi postopek je mogoče izboljšati z izbiro kratkih zgodb.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Zgodbo izberite skrbno. V sodelovanju z večjezičnimi otroki (in s starši) lahko učitelj uporabi tudi zgodbe iz države izvora in jih predlaga celotni učilnici. Ponovno ustvarite slike na podlagi glavnih dogodkov in junakov zgodbe ter prosite otroke, da naj pripravijo razumljivo pripoved.

A Pripovedke v TJ: Mož iz medenjakov (predlagali so jo učitelji in vzgojitelji ECEC iz Češke)

Starost in skupina:

Stari 4–6 let (do 12 otrok)

Opis: Dejavnost poteka v angleščini. Učitelj predstavi zgodbo, tako da pokaže slike, o katerih govori knjiga. Nato se jim predstavi risba glavnih junakov. Otroke prosite, da ponovno narišejo junake zgodbe. Nato učitelj prebere zgodbo. Otroci pokažejo slike likov, ki so jih naredili, ko so bili ti omenjeni v zgodbi. Potem morajo ponovno povedati zgodbo.

B Pripovedke v dvojezičnem kontekstu (predlagali učitelji in vzgojitelji iz Švedske)

Starost in skupina:

2–6 let (do 6 otrok; odvisno od kompleksnosti zgodbe)

Opis: Učitelj pokaže slike zgodbe in jih opiše v večinskem jeziku (učnem jeziku, npr. švedščini). Zgodba je pripovedovana po zaporedju slik. Nato učitelj zaprosi (dvo-, večjezične) otroke, da na podlagi vsake posamezne slike pripovedujejo isto zgodbo v drugem jeziku (tj. v finščini). Vsak dogodek je namreč treba prevesti v drug jezik zaporedje po zaporedju. Otrok bo prispeval z besednjakom, ki ga pozna. Učitelj jih lahko podpira pri povezovanju besed, ki jih poznajo v L 2 (finščina).

Nasvet: Vaje ni treba narediti takoj: otroci lahko začnejo ogled ene slike in opisovanje najprej v večinskem jeziku, nato v J 2, potem pa postopoma tudi sklenejo svoje pripovedovanje.

Referenca:

Mayer, M. (1969). Žaba, kje si? New York: Dial Press.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

4 Naloga barvanja

4.1 Uvod

Glede na najnovejšo literaturo o otrokovem razumevanju se zdi, da je metoda barvanke (Coloring Book) (Zuckerman et al., 2016) ali na kratko naloga barvanja najbolj občutljivejši način in najustreznejše orodje za raziskovanje razumevanja jezikov pri predšolskih otrocih. V tej nalogi se otroke zaprosi, da obarvajo element na sliki. Toda v nasprotju z najbolj tradicionalno nalogo barvanja so otroci po tej metodologiji prisiljeni sprejeti jezikovno odločitev, da pobarvajo le določen element na sliki, tj. glede na njihovo razumevanje dane povedi. Naloga barvanja temelji na preprosti ideji: otroci bodo pokazali svojo sposobnost razumevanja določene povedi/besede itn. z barvanjem določenih predmetov na sliki.

4.2 Opis dejavnosti

Naloga je sestavljena iz poslušanja povedi, ki vsebuje na primer določen besedni izraz ali zapleteno skladenjsko strukturo. Nato učitelji ponudijo dodatna navodila, kako pobarvati sliko. Vsaka slika je zasnovana tako, da vsebuje več nepobarvanih likov. Če pogledamo, kateri lik otrok pobarva (in s katero pravilno ali napačno barvo), bo to ponudilo svojo idejo, kako on razumeva besedni vložek, in kolikor je le mogoče, komunikacijsko situacijo v resničnem življenju.

Primer:

»Risbo obarvajte, tako da rdeča balerina dvigne zeleno balerino« ali »Prosim, pobarvajte risbo, tako da se dvigne rdečo balerino«.

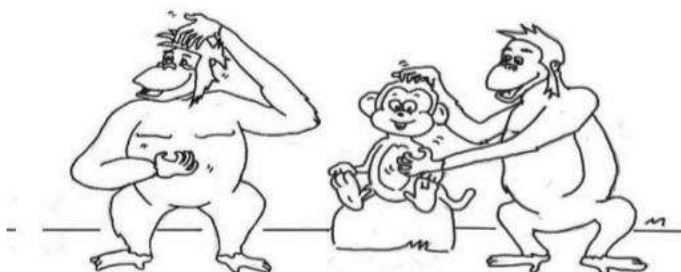

»Prosimo, pobarvajte risbo, tako da zelena opica sedi na kamnu, modra pa se praska.«

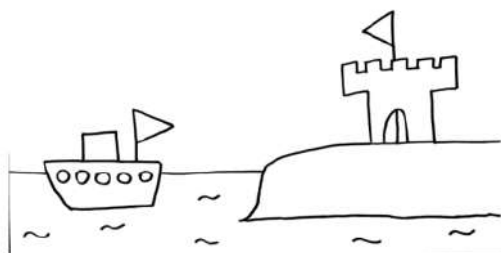

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

»Risbo pobarvajite, tako da bo šel čoln mimo. Njegova zastava je rdeča.«

A Uporaba naloge barvanja za izboljšanje besedišča v J 1 (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC iz Piacenze, Italija)

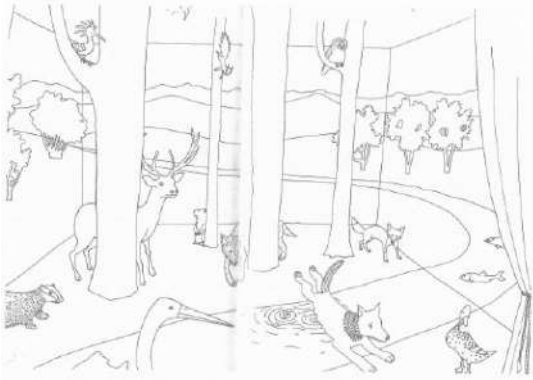
Starost in skupina:

4–5 let (do 7 otrok)

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

(Zasluge gredo Alessandri Repetti.)

Opis: Učitelj pokaže zgoraj prikazano sliko. Nato učitelj prosi, da se psa pobarva z rjavo barvo, lisico z rdečo, ribe z zeleno in vodo z modro. Otroci so se že prej zavedali uporabljenih besed (barv in imen).

B Uporaba naloge barvanja za izboljšanje razumevanja v TJ (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC iz Piacenze, Italija)

Starost in skupina:

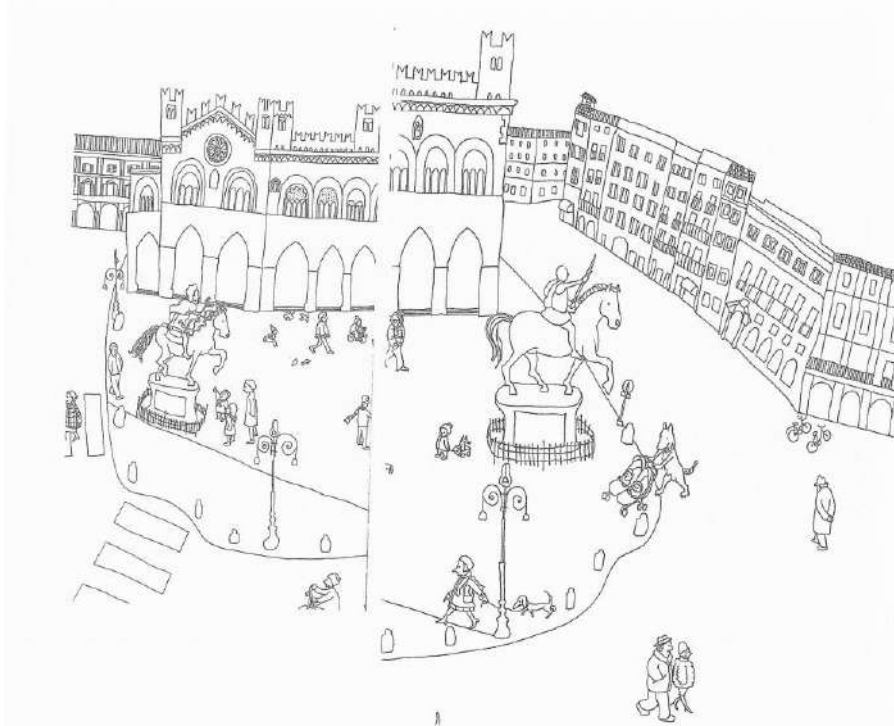
4–5 let (do 7 otrok)

Opis: Učitelj pokaže zgoraj prikazano sliko. Nato prosi, da se večji kip pobarva z rdečo barvo, manjši pa z zeleno. Na splošno vse dejavnosti temeljijo na uporabi primerjalnikov (večji/manjši itn.), ki so bili že predstavljeni otrokom.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

(Zasluge Alessandri Repetti; Bonomini, A. 2014.)

C Uporaba naloge barvanja za povečanje besedišča v angleščini kot TJ (predlagali latvijski učitelji in vzgojitelji ECEC)

Starost in skupina:

4–6 let (do 10 otrok)

Opis: Učitelj narekuje niz povedi, ki so prikazani spodaj. Nato mora otrok narisati in nato na ustrezen način pobarvati elemente, ki jih je predlagal učitelj. Za 6-letnike je učitelj predlagal ne le ustne različice navodil, ampak je otroke izpostavil tudi pisni različici povedi (npr. otroci so videli besede DREVO, ZELENO, SONCE, RUMENO, MAČKA itn.). Iste besede je učitelj tudi glasno izgovoril.

- Narišite visoko drevo.
- Pobarvajte ga v zeleno.
- Sončen dan je. Narišite sonce. Pobarvajte ga v rumeno.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

- Narišite mačko pod drevesom. Mačka je rjava. Mačka ima zelene oči.

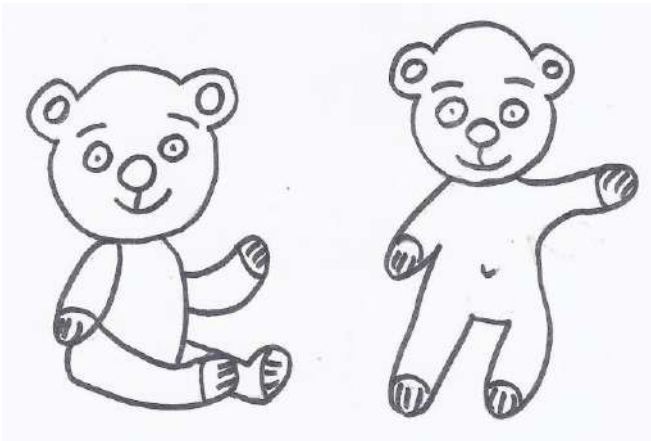
D Uporaba naloge barvanja za izboljšanje razumevanja besedišča in prostorskega odnosa v angleščini kot TJ (predlagali poljski učitelji in vzgojitelji ECEC)

Starost in skupina: 2–6 let (do 10 otrok; odvisno od zahtevnosti naloge)

Opis: Učitelj izgovarja niz povedi, prikazanih spodaj, nato otroku posreduje slike, prikazane spodaj. Otrok mora elemente narisati in jih nato pobarvati na ustrezen način.

Poslušaj in pobarvaj:

- rjavi medvedek sedi
- rdeči medvedek pleše
- medvedek na levi ima rumene oči

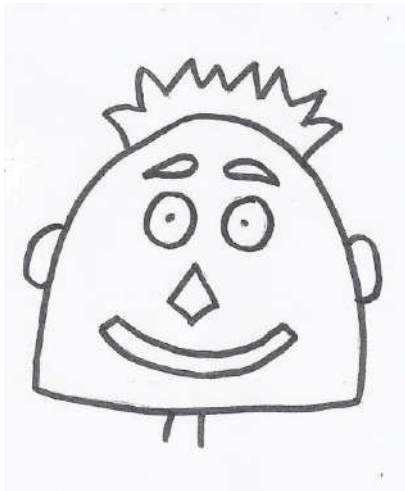
Poslušajte in pobarvajte obraz:

- ušesa so zelena
- oči so modre
- nos je oranžen
- usta so rožnata
- lasje so rdeči

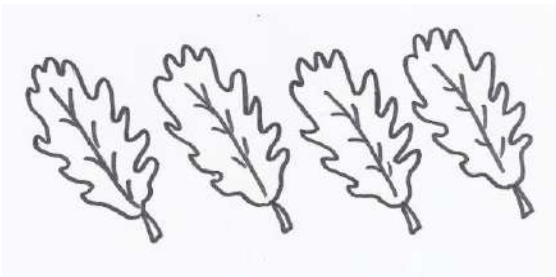
2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Poslušaj in pobarvaj:

- drugi list, šteto z leve strani
- tretji list, šteto z desne strani

Referenci:

Zuckerman, S., Pinto, M., Koutamanis, E., van Spijk, Y. (2016). A New Method for Testing Language Comprehension Reveals Better Performance on Passive and Principle B Constructions. BUCLD 40: Proceedings of the 40th annual Boston University Conference on Language Development.

Bonomini, A. (2014). Piacenza a naso in su e qualche volta in giù. Guida illustrata per bambini e non solo. Piacenza: Officine Gutenberg.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

5 Ponavljanje povedi

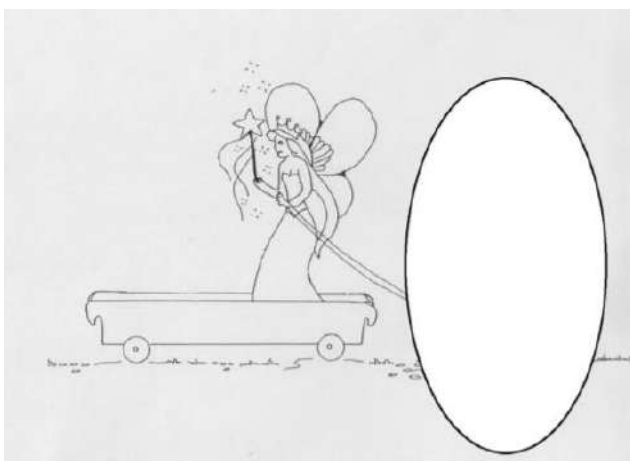
5.1 Uvod

Ponavljjanje povedi

Glede na literaturo je ponavljanje povedi najzanesljivejši psiholingvistični označevalec za odkrivanje jezikovnih motenj (Conti - Ramsden et al., 2001). Poleg tega je to zelo preprosta naloga, saj preprosto zahteva ustvarjanje niza kratkih povedi (»Mačka je«), ki so po možnosti povezani s sorodnimi slikami. V kratkih povedih je pomembno uporabljati besede, ki lahko postopoma postajajo zapletenejše, torej je treba otrokom zagotoviti ustrezen, a ne preveč zapleten »vnos«. Pomembno je imeti pod nadzorom dolžino povedi v smislu zlogov; na primer, lahko začnemo s povedmi z desetimi zlogi ter nato povečujemo dolžino in zapletenost stavkov. Iz financiranih evropskih projektov, kot je Cost Action (Gavarrò, 2017), so na voljo naloge za ponavljanje povedi. Otrokova naloga je poslušati poved in jo ponoviti.

Izrek stavčne strukture

Kar zadeva sestavo povedi, se lahko metode, uporabljene za raziskovanje, prenesejo v izobraževalne prakse. Metoda izrečene produkcije je sestavljena iz tega, da se od otrok zahteva, da pripravijo določene vrste povedi, potem ko je bil ta tip strukture šele uveden pri otroku. Ponovno je treba ustvariti vrsto risb, s katerimi uporaba določene vrste povedi ustreza v kontekstu. Če želimo na primer, da otrok zastavi vprašanje, mu moramo pokazati sliko z dvema likoma, od katerih je eden skrit, kot je to prikazano v Guasti, Branchini in Arosio's Task (2012).

Vzgojitelj: Vila vleče nekoga, ki kaže na elipso. Vprašajte lutko, kdo (je povlečen, proti komu vila vleče). Potem mora otrok pripraviti vprašanje, ki ga postavi lutki, da bi ugotovil, kateri element je vlečen ali ga vila vleče.

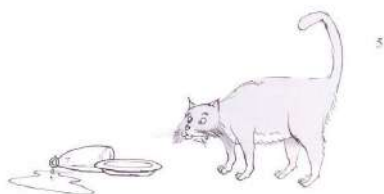
2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

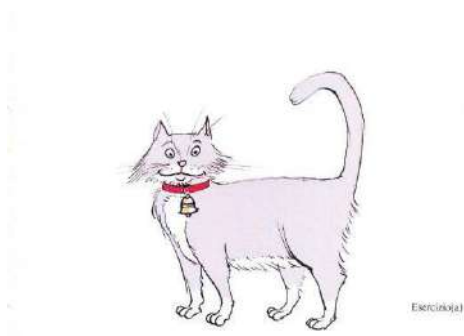
Messenger, Branigan in McLean (2011) so predlagali dodaten način za usposabljanje govorcev, da uporabljajo posebne strukture, za katere želimo, da jih uporabljajo/se jih naučijo (tvornik/trpnik; datumske strukture; polnopomenskimi samostalniki/zaimki itn.).

5.2 Opis dejavnosti

Ponudimo številne primere ponavljanja povedi, ki so jih povzeli Gardner et al. (2007). Avtorji so ustvarili 16 povedi. Napeto označevanje časov (preteklik, prihodnjik) kot v filmu »Mačka je želela mleko«

Frazna vdelava: 'mačka z **zvoncec** je vesela'

Dajalniška konstrukcija 'Pes **daje** mački mleko.'

Primer, kako predstaviti nalogo z uporabo lutke:

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Vzgojitelj: To je bik. Razume le, kadar otroci govorijo z njim, in rad bi slišal tudi zgodbo. Ko torej nekaj rečem, to poveš biku. Res pozorno poslušaj in poskrbi, da boš biku povedal vse tako, kot ti to povem jaz. V redu? Vadimo.

Potem mora otrok ponoviti poved.

Upoštevajte, da mora izbira povedi temeljiti na posebnem jeziku vsakega partnerja. Poleg tega skrbno nadzirajte elemente besedišča, ki ga je treba uporabiti: vse besede morajo imeti zgodnjo usvojitev (na primer mačka, pes, mleko) in biti morajo otrokom poznane, ne glede na njihov socialno-ekonomski ali kulturni status.

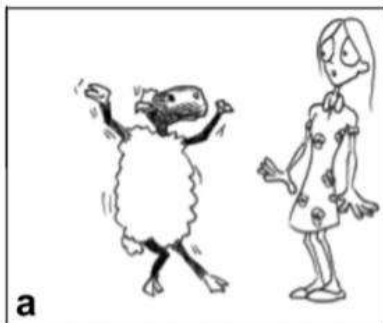
Kar zadeva izvajanje *naloge postavitve stavčne strukture*, lahko učitelji to predlagajo kot učno dejavnost ne samo z enojezičnimi otroki (za spodbujanje pridobivanja kompleksnih struktur njihovega L 1), ampak tudi z večjezičnimi otroki za izboljšanje skladenjskih kompetenc na določenih skladenjskih strukturah v večinskem jeziku.

Otrok bo pozvan, da v svojem J 1 pripravi kratke povedi, potem ko sliši opis, ki vključuje določeno skladenjsko strukturo, ki jo ustvari učitelj. Da bi to storili, morajo otroci razumeti, kaj učitelj govori, in nenehno komunicirati z njim, tako da podajo še en opis druge slike.

Učitelj/Eksperimentator ima nabor slik/kartic z ročno narisanimi risbami, ki ponazarjajo dogodke (na primer mati umiva fanta, medved lovi miško, krava brca mačko). Učitelj otrokom pokaže prvo karto in jo opiše z določeno strukturo (na primer s kratkim pasivom) in zaprosi otroka, da naj glasno opiše drugo karto.

Primeri Messengerja et al., 2011:

Vzgojitelj: Ovca šokira dekle (tvorna poved).

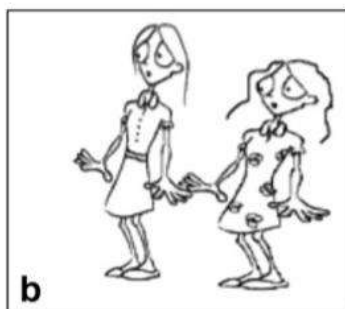
ALI

Vzgojitelj: Dekleta so šokirana (kratki trpnik).

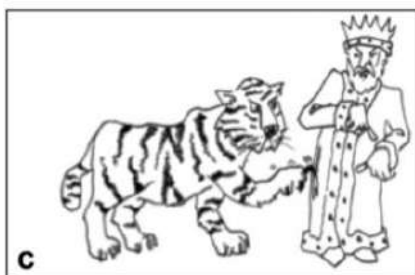

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Otrok mora opisati naslednjo sliko (tiger praska kralja ali kralj je popraskan).

Izbira določene skladenjske strukture je lahko odvisna od ciljev učnih dejavnosti in tudi od uporabljenega jezika.

To didaktično gradivo bo otrokom omogočilo boljše poznavanje različnih skladenjskih struktur jezika. Otroci se lahko sčasoma začnejo bolj zavedati strukture, ki je kompleksnejša in se manj uporablja. Poleg tega bo trenutna dejavnost izboljšala otrokove skladenjske kompetence, saj mu bo omogočila uporabo nekaterih struktur, ki so redke in težke.

A Ponovitev povedi za izboljšanje besedišča v TJ (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC iz Piacenze, Italija)

Starost in skupina:

2–5 let (do 9 otrok)

Opis: Na začetku vsake lekcije učitelj angleščine predlaga 'pozdravno pesem'. Otroci ponovijo »Zdravo, zdravo, kako ti je ime?« in odgovorijo s petjem 'Moje ime je ...' in vsi zakričijo njegovo ime. Vsi otroci sodelujejo in prepoznajo to pesem med začetnim pozdravom.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Učitelj pa lahko otrokom alternativno pokaže obliko praznega obraza. Otroci morajo prilepiti na obraz različne elemente (oči, nos, usta itn.); vsakič, ko se otroka prosi, da naj izbere, kaj naj prilepi, učitelj izgovori poved »Bob ima ...« in prosi otroka, da naj to ponovi s tem, da doda ta element v obraz.

B Pregledi jezikovnih sposobnosti v J 1 (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC Univerze Milano Bicocca, Italija)

Starost in skupina:

2–5 let (po možnosti 1–2 otroka ali zelo majhne skupine)

Opis: Učitelj prebere naslednje povedi in za vsako izmed njih pokaže sliko. Otroci morajo ponoviti popolnoma iste besede, kot jih je izrekel učitelj. Didaktično gradivo je bilo pripravljeno v italijanščini in vsebuje vrsto ključnih elementov za morfoskladenjski razvoj, in sicer (klitične) zaimke, trpnike in predmetne odvisnike. Vsi ti elementi, zlasti pa produkcija in ponavljanje klitičnih zaimkov, v psiholingvistični literaturi veljajo za ključne označevalce kritične jezikovne zamude (Bortolini et al., 2006).

Povedi, ki jih mora glasno izreči učitelj:

1) »Il bambino **la** tocca« (Dobesedni prevod: Otrok (IT) se dotika), medtem ko prikazuje naslednje slike.

2) »Il cane **è lavato** dal bambino« (Dobesedni prevod: Psa pere fant).

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

3) »Il bambino **che beve il latte** è piccolo« (Dobesedni prevod: Otrok, ki pije mleko, je majhen).

Reference:

Bortolini, U., Arfé, B., Caselli, C., Degasperis, L., Deevy, P. and Leonard, L. B. (2006). Clinical marker for specific language impairment in Italian: The contribution of clitics and non-word repetition. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 41, 695–712.

Gardner, H., Froud, K., McClelland, A., van der Lely, H.K. (2006). Development of the Grammar and Phonology Screening (GAPS) test to assess key markers of specific language and literacy difficulties in young children. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 41, 513–540.

Gavarró, A. (2017). A Sentence Repetition Task for Catalan-speaking typically-developing children and children with Specific Language Impairment. *Frontiers in Psychology*, 8: 1865.

Guasti, M. T., Branchini, C., & Arosio, F. (2012). Interference in the production of Italian subject and object wh-questions. *Applied Psycholinguistics*, 33, 185–223.

Messenger, K., Branigan, H. P., McLean, J. F. (2011). Evidence for (shared) abstract structure underlying children's short and full passives. *Cognition*, 121, 268–74.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

6 Perspektivni premik

6.1 Uvod

Ko otroci poslušajo pripoved, sprejmejo perspektivo glavnega protagonista in se še naprej držijo tega specifičnega stališča pri pripovedovanju zgodbe (Rall & Harris, 2000). To je pogost vidik, ki kaže na sposobnost otroka, da sprejme perspektivo glavnega junaka v zgodbi. Nasprotno pa je, če se otrok lahko miselno preusmeri v perspektivo drugega izmišljenega lika v zgodbi; to je pri njem močno razvita sposobnost, ki bi se lahko razvila v predšolskih letih, vendar bi bila lahko na tej stopnji razvoja ta sposobnost delno pomanjkljiva.

Menimo, da bodo otroci verjetneje spremenili svojo perspektivo in si priklicali zgodbo z vidika lika, ki se jim zdi dober ali »bližje«, saj je »dober« lik bolj mogoče tudi glavni protagonist.

Zato lahko spodbujanje vaje za ponovno pripovedovanje zgodbe z vidika drugega lika (ki je mogoče najbolj različen celo s kulturnega vidika) otroku ponudi možnost domišljjskega premika v miselni konstrukciji zgodbe.

6.2 Opis dejavnosti

Spodaj ponujamo primer, ki temelji na seriji priljubljenih angleških zgodb za predšolske otroke.

V trenutni metodologiji predlagamo, da izhajamo iz pripovedovanja v J 1 ali J 2 ali v TJ.

Na primer: Kje si, modri kenguru?

(<https://www.worldbookday.com/videos/where-are-you-blue-kangeroo/>)

Otroku povejte zgodbo (Kje si, modri kenguru?). Nato ga prosite, da ponovno pripoveduje zgodbo z vidika drugega lika v zgodbi (npr. modrega kenguruja).

Ta metodologija se lahko uporablja tudi v večjezični učilnici. Z izbiro primerne zgodbe lahko otroke celo prosimo, da naj jo ponovno povejo z vidika lika, ki se najbolj razlikuje od otrokove socialne in kulturne perspektive.

A Sprememba perspektive v TJ: Mucek in psiček sta naredila torto (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC iz Češke republike)

Starost in skupina:

2–5 let (do 9 otrok)

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Opis: Ker je bila dejavnost predstavljena v TJ (angleščini), je bila tam faza pred poslušanjem, v kateri so bili otroci izpostavljeni ustreznemu besednjaku za zgodbo, da bi lahko lažje razumeli nove besede. Faza pred poslušanjem: ob dejstvu, da je bila to zgodba o hrani, je učitelj uporabil »čarobno« škatlo z vso hrano, ki je bila predstavljena otrokom. Otroci so lahko vonjali, se dotikali in slišali, kakšen zvok je hrana oddajala v škatli, ko jo je učitelji tresel, in morali so uganiti, kaj je notri.

Faza poslušanja: učitelj je povedal zgodbo in prikazal glavne junake (mucka, psička, medveda) ter sorodno besedišče.

Faza po poslušanju: na koncu zgodbe so bili otroci razdeljeni v tri skupine (vsak izmed njih ima vlogo mucka, psička, medveda) in dobili so kos papirja s predlogo sklede (glejte sliko spodaj). Morali so narisati štiri kose hrane, ki jih je vsak lik dal v torto skladno z zgodbo. To pomeni, da se otroke prosi, da naj se spomnijo, katera hrana je bila dana v torto glede na zgodbo z vidika specifičnega lika. Nato morajo to hrano narisati (glejte sliko spodaj).

Nato so vsi skupaj razdelili slike in drugim povedali, kakšno hrano so narisali v sklede.

Referenca

Rall, J., & Harris, P. L. (2000). In Cinderella's slippers? Story comprehension from the protagonist's point of view. *Developmental Psychology*, 36, 202–208.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

7 Izboljšanje besednih veščin

7.1. Uvod

Poimenovanje produkcijske naloge

Poimenovanje lahko označimo kot zmožnost nalaganja oznake na elemente na svetu. Otroci imajo mogoče veliko oznak, da lahko okrog sebe poimenujejo stvari, vendar je v nekaterih primerih njihova sposobnost priklica in izdelave te oznake lahko napačna.

Včasih je poimenovanje lahko netočno, saj fonološke informacije, ki jih imajo otroci shranjene, niso natančno določene (nepopolne in/ali nejasne), kar otežuje produkcijo, tudi kadar je ime znano, torej prepoznavno. Zaradi tega je produkcija poimenovanja kritična veščina, ki jo je treba pridobiti v predšolskih letih.

Otroci, ki imajo manjši besedni zaklad ali imajo slabe besedne spretnosti, imajo lahko v miselnem leksikonu manj besed. Na primer: mogoče ne bodo mogli ustvariti imena slikovnega dražljaja ali celo prepoznati in ponoviti besede, ki so jo pravkar slišali.

Poleg tega pa to, da se otrok lahko spomni dolge besede v primerjavi s kratkimi, zahteva, da se shrani več fonoloških značilnosti, zato je verjetneje, da so njegove predstavitve za dolge besede bolj nepopolne, zmedene ali netočne kot tiste za krajše besede. Podobno se manj pogosto slišijo manj pogoste besede, zato bi bili, če otroci potrebujejo več izkušenj za vzpostavitev trdnih fonoloških predstav, ti leksikalni vpisi slabše določeni in težki za produkcijo.

7.2 Opis dejavnosti

V trenutni didaktični metodologiji predlagamo, da se ustvari spodbujevalni niz besed, ki vključuje:

- kratke in dolge besede v vašem jeziku (Kaj pomenijo kratke in dolge besede? Poglejte si število zlogov in število fonemov.);
- visoko- in nizkofrekvenčne besede v vašem jeziku (kaj pomeni, da so besede visoko- in nizkofrekvenčne? Običajno so visokofrekvenčne besede zelo pogoste in znane besede, ki jih običajno najdemo v otrokovem neposrednem govoru; nizkofrekvenčne besede pa so manj uporabljene besede, ki ne sodijo v otrokovo vsakdanje življenje).

Uporabiti morate lutko (in nabor slik, ki predstavljajo predmete ali živali, če menite, da je to potrebno).

Otrokom se pove, da se je lutka naučila kopico novih besed, vendar se jih je naučila od nekoga, ki jih je napačno izgovoril. Otroke se prosi, da naj lutka naučijo pravilno izgovoriti besedo.

Za vsako besedo po tem, ko je lutka dvakrat napačno producirala dražljaj, otrok:

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

1) posnema lutko točno tako, kot je izgovorila;

2) besedo izgovori pravilno.

Učitelj bo upošteval, ali otrok pravilno posnema niz zvokov, ki jih producira lutka; prepozna pravo besedo, ki jo je treba izgovoriti; jo popravi.

Tu je primer gradiva, ki sta ga razvila Fowler in Swainson (2004). Izgovarjanje papige se nanaša na napačno izgovarjavo lutke (papiga v njihovi študiji).

**ITEMS USED IN THE PARROT
IMITATION/CORRECTION TASK**

High Frequency, Short (8)	Parrot Rendition
guitar	kitar
pumpkin	punkin
feather	fezzer
sandwich	samwich
breakfast	befpus
pencil	prenzal
dentist	denniss
chimney	chimbly

High Frequency, Long (8)	Parrot Rendition
mosquitoes	mistee-os
arithmetic	ritmetic
electricity	lectrizity
vegetables	vegepuls
computer	percuter
spaghetti	pisgetti
secretary	seckatary
instruments	instaments
microscope	micascope

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Low Frequency, Short (8)	Parrot Rendition
backpack	packpack
thermos	fermus
stapler	stampler
chipmunk	chickmunk
ostrich	orstrich
penguin	penwin
sandals	spandals
stroller	scroller

A Izboljšanje besedišča v J 1, TJ ali v večinskem jeziku za večjezične otroke (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC iz Piacenze, Italija)

Starost in skupina:

2–5 let, odvisno od zahtevnosti besednega gradiva (do 7 otrok)

Opis:

Psihološko besedišče (čustva): Učitelj predloži vrsto kartic, povezanih s čustvi. Pokaže kartice in trikrat ponovi besedo, ki ustreza prikazanemu čustvu. Nato vsakemu otroku pove čustvo in ga prosi, da se dotakne ustrezne kartice.

Alternativno učitelj lahko prikaže lutko in skozi njo predstavi različna čustva, rekoč: »Včasih je lutka srečna«, »Včasih je lutka žalostna« itn. Nato vsakega otroka prosi, da naj lutki pripiše čustvo. »Lutka je ...«, otrok izbere in pove čustvo, učitelj skozi lutko pokaže to čustvo.

Barve: Učitelj pokaže nekaj barvnih žogic in otrokom pove, katere barve so. Nato vzame žogico in jo pokaže vsakemu otroku ter ga v angleščini vpraša: »Katere barve je to?« Ko otrok izreče pravilno barvo, dobi žogico, nato pa jo otrok ponovno vrne učitelju.

Lahko pa učitelj pokaže platneno vrečko, polno barvnih žogic; nato pa prosi vsakega otroka, da naj izvleče eno, ne da bi jo pogledal, in ko jo izvleče, pove ime barve. Ko je izvlečena žogica, učitelj zavpije »BOOM«, za vse druge barve pa ponovi ime barve in žogico poboža.

Še en predlog: učiteljica v razredu raztrese veliko vrečko z žogicami; otroke prosi, da naj poiščejo in najdejo žogice določene barve in dajo v torbo samo tiste, ki so te barve, po eno naenkrat. Prvič barvo izbere učitelj, potem pa se od otrok pričakuje, da si izberejo barvo.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

Besedišče o sadju in zelenjavi: Učitelj pokaže nekaj kartic, ki prikazujejo sadje in zelenjavo. Postavi jih obrnjene na mizo/preprogo, nato pa prosi vsakega otroka, da naj obrne kartico in pove, kaj je našel na njej. Ko se odkrijejo vse kartice, učitelj vzame vrečko s sadjem in z zelenjavo. Nato vsakega otroka prosi, da iz torbe potegne en predmet in pove, kaj je našel, ter ga položi na ustrezno kartico.

Alternativno lahko učitelj učencem pokaže lutko in jim pove, da je lačna. Nato pokaže vrsto plastičnega sadja in ga poimenuje drugega za drugim; vsako besedo ponovi trikrat. Nato vsakega otroka vpraša, katero sadje naj lutka poje, in jih povabi k uporabi vprašanja »Ali ti je všeč ...?« Lutka odgovori: »Všeč mi je ... hvala.«

Učitelj lutki pokaže kartice ali predmete, ki so povezani z besedami, ki jih otroci že poznajo (čustva, barve, sadje, deli obraza), nato pa lutka prosi, da izgovori besedo. Lutka besedo izgovori napačno, zato je mogoče preveriti, ali otrok (tudi večjezični otrok, katerega J 1 ni večinski jezik) lahko prepozna napako in jo odpravi.

Referenca:

Fowler, A. E., Swainson, B. (2004). Relationships of naming skills to reading, memory, and receptive vocabulary: evidence for imprecise phonological representations of words by poor readers. *Annals of Dyslexia*, 54, 247–80.

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

8 Prevajanje

8.1 Uvod

Po navedbah Kullti in sodelavci (Kultti & Pramling, 2016, 2017), ki so razvili pojem jezikovno prevajanje v izobraževalni praksi, se ta koncept nanaša na uporabo dveh jezikov (na primer večinskega jezika in angleščine) pri komunikaciji in metakomunikaciji med prevajalsko dejavnostjo v zgodnjem otroštvu.

Otroci v njihovi študiji najprej poslušajo pesem, nato pa se jih ob podpori učitelja izzove, da besedila v sodelovanju prevajajo v drug jezik. Ko so otroci preposlušali celotno pesem, se učitelji in otroci začnejo pogovarjati o tem, kako prevesti besedilo, eno besedno zvezo naenkrat. S tem so otroci prisiljeni razmišljati o pomembnih vidikih, ki so povezani z notranjo strukturo jezika, kot so samovoljna uporaba besed v besedilih, razlika med jeziki med dobesednim in figurativnim jezikom.

Namesto prevajanja pesmi lahko učitelji otrokom preprosto dovolijo poslušanje iste (priljubljene) pesmi v njihovem J 1 (na primer švedskem) in nato v drugem jeziku (na primer v angleščini ali finščini). V takšnem primeru bodo otroci z opažanjem podobnosti in razlik med različnimi jezikovnimi različicami priljubljenih pesmi spoznali dejstvo, da se lahko enaka pesem v različnih jezikih besedno razlikuje.

8.2 Opis dejavnosti

Takšna metodologija ponuja veliko mogočih izvedb.

Prvič, če jo uporabimo kot nalogo prevajanja (po eno poved naenkrat), lahko to otrokovo kompetenco poveča ne le v J 1 (odvisno od besedne vsebine pesmi, ki jo bo izbral učitelj), ampak tudi v njegovem TJ ali tudi v J 2.

Drugič, lahko jo uporabimo tudi za večjezični kontekst v učilnici. Dejansko bi lahko večjezični učenec (in njegovi starši) zahteval, da otrok predstavi (priljubljeno) pesem v svojem maternem jeziku in jo nato prevede v večinski jezik. Otroci bodo spoznali obstoječe jezike in spet bodo lahko ugotovili dejstvo, da lahko ena pesem prenese drugačen pomen, odvisno od besed, ki so bile uporabljene v več jezikih.

Primer:

»Frere Jacques« (Mojster Jaka)– pesem v vseh jezikih na svetu:

<http://demonsaumonde.free.fr/frere.jacques/>

A Izboljšanje prevajalskih sposobnosti v večjezični učilnici (predlagali učitelji in vzgojitelji ECEC na Švedskem)

Starost in skupina:

2016-1-IT02-KA201-024294

EDUGATE – Večjezično poučevanje v izobraževanju in negi v zgodnjem otroštvu

1–5 let. Na začetku začnite z majhno skupino (2–3 otroci). Majhna skupina otrok bo omogočila vključitev vseh pozneje. Kar zadeva otrokovo starost, vključuje otroke, ki uporabljajo besedni jezik (pozneje se dejavnost lahko izvaja v skupini z otroki, ki se učijo govoriti).

Opis:

Sprva uporabite dva jezika (pozneje dodajte še enega, če je dejavnost dobro delovala). Pomembno je najti otroško pesem, ki ima dve različici. Učitelji z majhno skupino otrok najprej poslušajo pesem v dveh jezikih. Med poslušanjem in petjem pesmi si oglejte glasbeni video z ilustracijami pesmi (YouTube). Te bodo pomagale otrokom, da sodelujejo v aktivnosti. Te se lahko uporabijo tudi za razpravo o mogočih razlikah med besedami, uporabljenimi v pesmi, in slikami, uporabljenimi na posnetku. Glejte in poslušajte skladbo v obeh jezikih. Skupaj prevajajte dele besedila, ki so kritični pri učenju novega jezika (na primer jezik TJ). Otrok mora biti aktiven udeleženec, ki ga podpira učitelj. Pomembno je, da otrokom zastavljate vprašanja, saj se učitelj monologu skuša izogniti.

Učitelj se mora zavedati podobnosti in razlik med različnimi jezikovnimi različicami pesmi/ilustracij v smislu metakomunikacije (govorjenja o jezikih). Nadalje je pomembno, da podpiramo otroke v tem, da se zavedajo dejstva, da je ista pesem v različnih jezikih različna. Poleg tega je pri starejših otrocih pomembno, da jim pomagamo spoznati transformativno naravo prevajanja (sprememba pomena, ko se nekaj prevede iz enega jezika v drugega). Bodite pozorni na način, kako otroci razlagajo besedo/koncept ali predlagajo besedo, ki zveni podobno, kadar naletite na novo besedo/koncept.

Alternativno lahko otroci poslušajo pesem v večinskem jeziku. Po tem mora pesem učitelj prevesti v angleščino. Učitelj predstavi in vključi otroke v prakse, kot so: ponavljanje verzov v angleščini in večinskem jeziku; preoblikovanje v pogoste izraze (»Torej«:). Učitelj tudi otroke izzove tako, da zastavi različne vrste vprašanj, kot so: »Kaj to pomeni?«, »Kako lahko to rečemo v angleščini?«, »Kaj bi to lahko pomenilo?«, »Ali obstajajo še druge besede, ki jih lahko uporabite, da rečete ...«, »Kako bi to opisali ... v angleščini?« in »Kako bi to opisali, če ne bi mogli uporabiti besede ...«. Učitelj otrokom ponudi tudi kontrastne besede/izraze. Otroke prosi, da prevajajo na dva načina, ko se spoprijemajo z nenavadnimi ali izmišljenimi besedami/imeni.

Referenci:

Kultti, A. & Pramling, N. (2016). Behind the words: Children and teachers in bilingual preschool negotiating literal/figurative sense when translating the lyrics to a children's song. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 62, 200–212.

Kultti, A. & Pramling, N. (2017). Translation activities in bilingual early childhood education: Children's perspectives and teachers' scaffolding. *Multilingua: Journal of Cross-Cultural and Interlanguage Communication*, 36, 703–725.